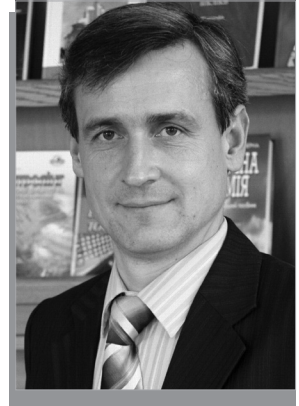

УДК 330.837:351.82

Ю. М. УМАНЦІВ

доктор економічних наук,
професор кафедри економічної теорії
та конкурентної політики
Київського національного
торговельно-економічного університету,
Київ, Україна
e-mail: markov8@ukr.net
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0788-7110>

О. О. КРАВЧУК

доктор юридичних наук,
завідувач кафедри господарського
та адміністративного права
НТУУ «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського», Київ, Україна
e-mail: aleckravic@gmail.com
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7844-2381>

ІНСТИТУЦІЙНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ¹

У статті обґрунтовано теоретико-методологічні засади аналізу інституційної обумовленості економічних функцій держави. Розкрито основні тенденції формування та розвитку економічних функцій держави. Визначено пріоритетні напрями реалізації економічних функцій держави за умов глобалізації.

Ключові слова: держава, економічні функції, інститути, регулювання, глобалізація, ринок.

JEL Classification: E61, E62, H11, H61.

Постановка проблеми. За сучасних умов суспільних перетворень актуальною є проблема критичного переосмислення наукових результатів

¹ Статтю підготовлено у межах виконання науково-дослідної роботи «Соціально-економічні ефекти державного регулювання внутрішнього ринку в умовах європейської інтеграції України» (номер державної реєстрації 0115U000567).

дослідження генезису економічної політики держави, визначення форм її реалізації із застосуванням нових теоретико-методологічних підходів, зокрема, принципів та підходів цивілізаційної парадигми. При цьому актуальним є використання інституціонального аналізу у дослідженні проблеми здійснення економічних функцій держави, що розкриває їхню сутнісну природу. Інституційна концептуалізація економічних функцій держави має здійснюватися на основі всебічного аналізу цілої низки чинників, які обумовлюють формування формальних та неформальних інститутів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками актуалізація проблем аналізу ролі держави у регулюванні економічних процесів обумовлюється зростанням масштабів, міждисциплінарністю й глобальним характером досліджень, а також посиленням їхнього впливу на світовий розвиток. Наукова спільнота звертає особливу увагу на необхідність пошуку оптимального розв'язання проблем економічної нерівності, здійснення охорони дозвілля, збільшення соціальних видатків, оскільки ці заходи спроможні сприяти побудові ефективної економіки. Проблематика аналізу функцій держави доволі детально проаналізована вченими, водночас не існує однозначних підходів щодо переліку та змісту таких функцій.

При цьому еволюція держави як суспільного інституту супроводжувалася також й еволюцією її економічних функцій. Серед найбільш вагомих здобутків у цій царині слід назвати праці таких вчених, як Д. Аджемоглу [3], С. Гасанов [12], В. Геєць [7], А. Гриценко [10], Я. Жаліло [6], Н. Кравчук [2], П. Кругман [13], В. Лагутін [8], П. Леоненко [5], О. Лощихін [1], Т. Пікетті [14], І. Радіонова [9], Дж. Робінсон [3], М. Спенс [4], А. Чухно [5], П. Юхименко [5] та ін.

Формулювання цілей. Мета статті полягає у розкритті особливостей інституційної обумовленості економічних функцій сучасної держави.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку суспільства виникла потреба у розширенні методологічної матриці дослідження економічної політики держави. Саме представники інституціоналізму розглядають економіку як систему, в якій відносини між суб'єктами господарювання складаються під впливом як економічних, так і правових, політичних, соціологічних і соціально-психологічних факторів.

Теорія економічної політики є методологічно неоднорідною сукупністю результатів різноманітних наукових пошуків. Аналізуючи історію розвитку основних напрямів і шкіл сучасної економічної теорії, а також практику

їх використання державами при реалізації ними економічних функцій, слід зазначити, що здебільшого економічні ідеї розвивалися у межах методології державного втручання у перебіг економічних процесів. При цьому спектр поглядів на ролі держави в економіці є доволі широким – від практично повного заперечення до закликів використовувати більш жорсткі форми (рис. 1).

Теоретико-методологічна модель аналізу економічних функцій держави ґрунтується на дослідженні відносин між державою (державними інститутами-регуляторами) та громадянським суспільством (соціальними групами, індивідуальними споживачами публічних послуг). Однак при цьому очевидно, що саме суспільство є неоднорідним, воно складається з численних груп інтересів, тому необхідно враховувати конфлікт цих інтересів при дослідженні інституційної обумовленості економічної функції держави.

Під конституційно-правовим економічним режимом слід мати на увазі особливий порядок регулювання економічних відносин, який характеризується сукупністю правових засобів, які формують умови діяльності юридичних та фізичних осіб, а також реалізації ними прав та свобод в економічній сфері, що забезпечує функціонування економічної системи на основі поєднання приватних та публічних інтересів на базі свободи економічної діяльності [1, с. 175].

Аналіз теоретико-методологічних проблем правового регулювання економіки та змісту конституційних принципів функціонування економічної системи, які утворюють підґрунтя для державного втручання в економічні процеси, дає змогу дійти висновку про те, що має місце різноманіття національних моделей регулювання економічних відносин. Конституційні основи економічної системи формують особливий конституційно-правовий режим, відповідно до якого розбудовуються взаємини економічних суб'єктів, держави та суспільства у цілому. Державна економічна політика повинна формуватися та реалізовуватися на основі дотримання певних принципів, серед яких:

- конституційність та закономірність, оскільки реалізація політики здійснюється відповідно до конституції і законів держави на засадах розподілу завдань, повноважень та відповідальності між органами державної влади та суб'єктами економічної системи;

- забезпечення цілісності та єдності економічного простору на всій території країни, а також її грошово-кредитної, бюджетно-податкової, митної та інших систем;

Рис. 1. Еволюція економічних функцій держави

Джерело: Доповнено авторами на основі [2, с. 603].

- єдність цілей, напрямів, завдань і механізмів реалізації державної економічної політики;
- комплексний підхід до реалізації державної економічної політики;
- взаємодія органів державної влади із суб'єктами економіки у процесі реалізації державної економічної політики;
- наступність державної економічної політики на всіх етапах її здійснення;
- захист прав економічних суб'єктів з боку держави;
- стимулювання співпраці між органами державної влади та економічними суб'єктами у розробленні та реалізації заходів економічної політики;
- мінімізація втручання органів державної влади у господарську діяльність економічних суб'єктів [1, с. 239–240] (рис. 2).

Економічні інститути передбачають встановлення статусу економічних суб'єктів, прийняття норм та правил їх діяльності, урахування особливостей сфери господарської діяльності, в якій вони взаємодіють. Система норм і правил встановлює певний порядок дій економічних суб'єктів на засадах свободи та рівності, які своєю активністю забезпечують досягнення цілей, що перебувають в основі відповідної економічної функції. Встановлені державою норми та правила ґрунтуються на силі верховної влади, тому вони є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами господарської системи і виступають своєрідним засобом зовнішнього впливу на їх активність.

При цьому Д. Аджемоглу та Дж. Робінсон у своїй книзі «Чому нації занепадають» вказують на те, що «інклюзивні економічні інститути, що підтримують права власності, створюють рівні конкурентні умови й заохочують до інвестування в нові технології й знання, сприятливіші для економічного розвитку, ніж екстрактивні економічні інститути...» [3, с. 372]. Підтримує таку позицію й нобелівський лауреат М. Спенс, вказуючи, що економічне зростання постійно супроводжується розвитком правових, політичних та регуляторних інституцій. При цьому відбувається взаємне доповнення можливостей ринку та економічної політики держави [4, с. 59].

Можна стверджувати про дієвість економічних функцій держави лише у разі, якщо державна політика інтегрована у суспільну систему та ґрунтується на комплексному врахуванні особливостей розвитку національної економіки. При цьому відновлення дієздатності економічної політики повинно передбачати:

- досягнення соціального ефекту економічної політики завдяки збільшенню зайнятості, стимулювання малого підприємництва, підвищення ефективності використання бюджетних коштів;
- забезпечення надійного правозастосування в усіх сферах соціально-економічного життя шляхом реалізації антикорупційної політики, забез-

печення прав власності, надання публічних послуг, здійснення децентралізації;

– сприяння поширенню інформації про ринкову кон’юнктуру, налагодження партнерських відносин між підприємницьким сектором, державою та громадянським суспільством щодо формування державної політики;

– переорієнтація економічної політики з урахуванням глобальних викликів шляхом виходу за межі стабілізаційного впливу та формування ґрунтовних засад конкурентоспроможної національної економіки [6, с. 14–16].

Рис. 2. Основні напрями реалізації економічних функцій держави

Джерело: Доповнено авторами на основі [5, с. 617].

Виходить з того, що держава бере на себе відповідальність перед суб'єктами економічних відносин, а тому економічна діяльність має проводитися в «інституційно обумовлених і соціально визнаних для кожної країни організаційно-правових нормах», пропонує В. Геєць. Таким чином, саме такі організаційно-правові норми є інституційно обумовленими [7, с. 12–13]. У демократичних суспільствах держава не прагне протиставити себе ринкові, а намагається сприяти його розвитку з метою належної трансформації на основі цілеспрямованого стимулювання інноваційних процесів, виробництва високотехнологічних наукоємних товарів, орієнтованих на кінцеве споживання, сприяння розширенню мережевих моделей конкурентних відносин [8, с. 9].

Проведений аналіз переконує, що урахування в економічних інститутах зовнішніх та внутрішніх чинників суспільного розвитку, стадії розвитку економічної системи забезпечує їх ефективність. Використання економічних інститутів як основної форми реалізації економічних функцій національної держави в ринковій економічній системі обумовлена необхідністю узгодження на демократичних засадах індивідуальних, колективних та суспільних інтересів для забезпечення цілісності ринкової економічної системи. Для досягнення визначених державою цілей економічна політика має спрямовуватися на забезпечення реалізації конституційних прав людини та громадянина, створення умов для реалізації функцій і повноважень суб'єктів економічних правовідносин, забезпечення державних гарантій провадження економічної діяльності. Основним елементом виконання державою економічних функцій є формування нормативного простору, в якому повинні бути законодавчо закріплені цілі, завдання, повноваження державних органів, які сприяли б ефективній та гармонійній взаємодії системи відносин у системі «держава-суспільство-економіка-право».

Урахування в аналізі економічних функцій держави інтересів різних груп економічних суб'єктів увійшло у процес формування державної політики у розвинених країнах. У XXI ст. існують приклади позитивного досвіду взаємодії різних стейкхолдерів при формуванні політики макроекономічної стабілізації. Таким, зокрема, був досвід Німеччини при досягненні компромісу між урядом, автомобільними концернами та профспілками щодо часткового зменшення заробітної плати та скорочення робочого дня. При цьому уряд Німеччини брав відповідальність за сплату компенсації у зв'язку з невідпрацьованим часом, а також частково звільнив підприємців від сплати обов'язкових соціальних відрахувань [9, с. 12–13].

Водночас проведений аналіз дає змогу дійти висновку, що політика захисту національного ринку у системі державної економічної політики здійснюється всіма розвиненими країнами. Моделі економічного лібералізму найбільшою мірою проявляються за умов розвинутого ринкового господарства

та наявності інституційного підґрунтя у вигляді законодавчого, організаційного та фінансово-кредитного забезпечення [10, с. 51].

Таким чином, у більшості випадків реалізація економічних функцій держави здійснюється не безпосередньо, а у зв'язку з реалізацією інших її функцій. Отже, економічна функція держави є інституційно обумовленою визначеними нормами права функціями, цілями і завданнями, що стоять перед державою, яка реалізує свої основні функції через відповідні органи. При такому підході може скластися враження, що економічні функції виконують своєрідну допоміжну, обслуговуючу роль, порівняно з іншими функціями сучасної держави. Очевидно, що, наприклад, здійснюючи державні закупівлі і опосередковано регулюючи таким чином зайнятість населення, обсяги інвестицій та споживання, платіжний баланс, держава реалізує не лише власне економічну функцію, а й відповідну державну функцію (наприклад, оборонну), адже закупівлі здійснюються не взагалі, а завжди задля реалізації певної функції держави. Те саме можна сказати і, наприклад, щодо функції соціального захисту. Управляючи споживанням через соціальні трансферти (збільшуючи або зменшуючи рівень перерозподілу ВВП на основі соціальних виплат), держава реалізує не лише власне економічну, а й соціальну функцію.

Не можна не відзначити, що ефективність реалізації інших функцій держави перебуває у прямій залежності від ефективності економічних функцій. Успішне виконання всіх функцій держави залежить від стану національної і світової економіки, темпів зростання ВВП, обсягів державного боргу, стану платіжного балансу, реальних доходів населення тощо. Це пояснюється, зокрема, тим, що наведені чинники визначають вартість економічних ресурсів, необхідних для реалізації кожної державної функції.

Водночас в Україні домінує не економічне, а адміністративне регулювання національного господарства. При цьому стабільний суспільний розвиток ґрунтується на збалансованості інтересів держави та суб'єктів ринку, які у синергетичній взаємодії утворюють стійкі форми соціально-економічної архітекτονіки суспільного устрою. Натомість розбалансування рівноваги між державою та ринком призводить до «економічної деструкції» [8, с. 9].

Очевидно, що у нинішніх умовах загрози отримання негативних ефектів економічної політики в Україні обумовлені впливом комплексу факторів – як зовнішніх (несприятлива геополітична ситуація, валютно-фінансова нестабільність, надмірна залежність від світових сировинних ринків), так і внутрішніх (падіння ВВП, високий рівень корупції, тінізація економіки, гострі структурні дисбаланси). Слід також вказати на поглиблення в Україні інституційного розриву, що проявляється через інституційні пастки, численні ринкові бар'єри та деформовані неформальні норми [8, с. 10–11; 11, с. 17].

Особливість здійснення економічних функцій держави в Україні полягає також у формуванні умов для фундаментальної інституційної невизначеності, наслідками якої, зокрема, є формування трансакційних витрат особливого типу, необхідних для утримання економічної системи від цілковитої дезінтеграції, домінування нераціональної економічної політики держави в умовах інституційних провалів, існування суттєвих бар'єрів для конкуренції. Йдеться також про посилення монополізаційних тенденцій, падіння рівня довіри до держави та ігнорування домашніми господарствами навіть раціональних формальних правил, відплив капіталу та робочої сили за кордон, відсутність сприятливих умов для прямих іноземних інвестицій, ажіотажний попит на іноземну валюту як намагання убезпечити власні ризики внаслідок непередбачуваних дій держави, високий рівень ризику провадження підприємницької діяльності, що обумовлює необґрунтоване ціноутворення, зростання рівня бідності та посилення соціального й майнового розшарування, «ерозія» демократичних підвалин організації та функціонування держави, обмежена спроможність держави виконувати свої конституційні функції [12, с. 7–8].

Світова фінансово-економічна криза 2008–2009 рр., на переконання нобелівського лауреата П. Кругмана, довела, що слід «говорити про визначальну роль держави у подоланні кризових явищ, про необхідність втручання у ринкові механізми та буквально ручного керування ситуацією... Активна урядова політика є визначальною у подоланні кризових явищ. І лише за умов активного втручання держави в економічні процеси кризи може бути подолано» [13]. Такої ж позиції дотримується й французький економіст Т. Пікетті, зазначаючи, що «роль уряду нині важливіша, ніж будь-коли» [14, с. 482].

Висновки. Проведений аналіз інституційної обумовленості економічних функцій держави дає змогу дійти висновку про те, що важливою є стабілізаційна роль держави в економіці, втручання якої повинно набувати форми автоматичного стабілізатора, котрий забезпечує збалансоване регулювання економічних процесів на основі розроблення нової парадигми розкриття економічних явищ та процесів. Розширення й активізація економічних функцій держави є вираженням загальноеволюційного процесу економічного розвитку. Виникнувши під час еволюційного розвитку суспільних відносин як відповідь на зміну ролі людини у структурі виробництва і зміни відносин, що відбулися за цим, у системі координат «особистість-економіка-право-держава», під впливом глобалізації держава перетворилася на важливу детермінанту економічного розвитку.

Економічні функції сучасної держави є інституційно обумовленими її роллю у суспільному житті. Реалізація усіх основних функцій держави опосередковується через економічну функцію, яка покликана забезпечувати зростання доходів усіх груп населення, сталість розвитку, участь інститутів громадянського суспільства в економічних процесах на основі забезпечення верховенства права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лошихін О. М. Економічна функція сучасної держави. Теоретико-правові аспекти. Київ: Юридична думка, 2008. 368 с.
2. Кравчук Н. Я. Дивергенція глобального розвитку: сучасна парадигма формування геофінансового простору. Київ: Знання, 2012. 782 с.
3. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають. Київ: Наш формат, 2017. 440 с.
4. Спенс М. Нова конвергенція. Київ: Темпора, 2017. 352 с.
5. Чухно А. А., Леоненко П. М., Юхименко П. І. Інституціонально-інформаційна економіка. Київ: Знання, 2010. 687 с.
6. Жаліло Я. А. Еволюція чинників дієвості економічної політики держави та інституційна криза в Україні. *Економічна теорія*. 2015. №2. С. 5–18.
7. Геєць В. Новий прагматизм – інструмент досягнення кращого майбутнього. *Економічна теорія*. 2017. №1. С. 5–24.
8. Лагутін В. Д. Стабільність суспільного розвитку: досвід міждисциплінарного дослідження. *Економічна теорія*. 2017. №2. С. 5–18.
9. Макроекономічна політика у макроекономічній стабілізації національної економіки / за наук. ред. І. Ф. Радіонові. Київ: Ун-т екон. та права «КРОК». 2017. 240 с.
10. Гриценко А. А. Логіко-історичні засади кардинальних економічних змін і переходу до реконструктивного розвитку. *Економіка України*. 2017. №5–6. С. 39–55.
11. Тарасевич В. М. Чверть століття незалежності України: актуальні контексти та імперативи. *Економіка України*. 2017. №7. С. 3–21.
12. Гасанов С. С. Фіскальні ризики та фіскальне таргетування в системі управління державними фінансами за умов інституціональної невизначеності. *Наукові праці НДФІ*. 2017. №2. С. 5–24.
13. Кругман П. Треба говорити про визначальну роль держави у подоланні кризи, про необхідність втручання у ринкові механізми та ручного керування. Інтерв'ю з П. Кругманом. Бесіду вела Ю. Самаєва. URL: https://dt.ua/macrolevel/nobelivskiy-laureat-pol-krugman-treba-govoriti-pro-viznachalnu-rol-derzhavi-u-podolanni-krizi-pro-neobhidnist-vtruchannya-u-rinkovi-mehanizmi-ta-ruchnogo-keruvannya-254451_.html/.
14. Пікетті Т (2017). Капітал у XXI столітті. Київ: Наш формат. 696 с.

REFERENCES

1. Loshchykhin, O. M. (2008). *Ekonomichna funktsiia suchasnoi derzhavy. Teoretyko-pravovi aspekty*. Kyiv: Yurydychna dumka [in Ukrainian].
2. Kravchuk, N. Ya. (2012). *Dyverhentsiia hlobalnoho rozvytku: suchasna paradyhma formuvannia heofinansovoho prostoru*. K.: Znannia [in Ukrainian].
3. Adzhemohlu, D., Robinson, Dzh. (2017). *Chomu natsii zanepadaiut*. K.: Nash format [in Ukrainian].
4. Spens, M. (2017). *Nova konverhentsiia*. K.: Tempora [in Ukrainian].
5. Chukhno, A. A., Leonenko, P. M., Yukhymenko, P. I. (2010). *Instytutstionalno-informatsiina ekonomika*. K.: Znannia [in Ukrainian].

6. Zhalilo, Ya. A. (2015). Evoliutsiia chynnykiv diievosti ekonomichnoi polityky derzhavy ta instytutsiina kryza v Ukraini. *Ekonomichna teoriia – Economic Theory*, 2, 5–18 [in Ukrainian].
7. Heiets, V. (2017). Novyi prahmatyzm – instrument dosiahnennia krashchoho maibutnoho. *Ekonomichna teoriia – Economic Theory*, 1, 5–24 [in Ukrainian].
8. Lahutin, V. D. (2017). Stabilnist suspilnoho rozvytku: dosvid mizhdystyplinarnoho doslidzhennia. *Ekonomichna teoriia – Economic Theory*, 2, 5–18 [in Ukrainian].
9. Makroekonomichna polityka u makroekonomichnii stabilizatsii natsionalnoi ekonomiky. I. F. Radionova (Ed.). (2017). K.: Un-t ekon. ta prava «KROK» [in Ukrainian].
10. Hrytsenko, A. A. (2017). Lohiko-istorychni zasady kardynalnykh ekonomichnykh zmin i perekhodu do rekonstruktyvnoho rozvytku. *Ekonomichna teoriia – Economic Theory*, 5-6, 39–55 [in Ukrainian].
11. Tarasevych, V. M. (2017). Chvert stolittia nezalezhnosti Ukrainy: aktualni konteksty ta imperatyvy. *Ekonomichna teoriia – Economic Theory*, 7, 3–21 [in Ukrainian].
12. Hasanov, S. S. (2017). Fiskalni ryzyky ta fiskalne tarhetuvannia v systemi upravlinnia derzhavnymy finansamy za umov instytutsionalnoi nevyznachenosti. *Naukovi pratsi NDFI – RFI Scientific Papers*, 2, 5–24 [in Ukrainian].
13. Kruhman, P. Treba hovoryty pro vyznachalnu rol derzhavy u podolanni kryzy, pro neobkhdnist vtruchannia u rynkovi mekhanizmy ta ruchnoho keruvannia. Interviu z P. Kruhmanom. Retrieved from https://dt.ua/macrolevel/nobelivskiy-laureat-pol-krugman-treba-govoriti-pro-viznachalnu-rol-derzhavi-u-podolanni-kryzi-pro-neobkhdnist-vtruchannya-u-rinkovi-mehanizmi-ta-ruchnogo-keruvannya-254451_.html [in Ukrainian].
14. Piketti, T. (2017). Kapital u XXI stolitti. K.: Nash format [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.09.2017 р.

Стаття пройшла рецензування 17.10.2017 р.

Стаття рекомендована до опублікування 10.11.2017 р.

Ю. Н. УМАНЦІВ

доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії та конкурентної політики Київського національного торгово-економічного університета, Київ, Україна

А. О. КРАВЧУК

доктор юридических наук, завідуючий кафедрою хозяйственного и административного права НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сикорського», Київ, Україна

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ ОБУСЛОВЛЕННОСТЬ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ФУНКЦИЙ ГОСУДАРСТВА

В статье обосновано теоретико-методологические основы анализа институциональной обусловленности экономических функций государства. Раскрыты основные

тенденции формирования и развития экономических функций государства. Определены приоритетные направления реализации экономических функций государства в условиях глобализации.

Ключевые слова: государство, экономические функции, институты, регулирование, глобализация, рынок.

IU. M. UMANTSIV

Doctor of Economics, professor, Professor of Department of Economic Theory and Competition Policy of Kyiv National University of Trade and Economic, Kyiv, Ukraine

O. O. KRAVCHUK

Doctor of Law, Professor and Head of Department of Business Law and Administrative Law Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kyiv, Ukraine

INSTITUTIONAL CONDITIONING OF THE ECONOMIC FUNCTIONS OF THE STATE

Problem setting. The problem of critical rethinking of scientific results of the genesis of the state's economic policy, determining the forms of its implementation using new theoretical and methodological approaches, in particular, the principles and approaches of the civilizational paradigm, is relevant under current conditions of social transformations. In this case, it is necessary to use the methodology of institutional analysis in the study of the economic functions of the state, revealing their essential nature. The institutional conceptualization of the state's economic functions should be based on a comprehensive analysis of a number of factors that determine the formation of formal and informal institutions.

Recent research and publication analysis. An actualization of the problem to analyze the role of the state in the regulation of economic processes is influenced by the growth of scale, interdisciplinarity and the global nature of research, as well as by the strengthening of its role in world development, in the recent years. The scientific community pays special attention to the need to find an optimal solution to the problems of economic inequality, environmental problems, social expenditures growth, since these measures can contribute to the construction of an efficient economy. Many scientists have analyzed the problem of the state functions in detail, yet there is no particular approach to the amount and content of such functions.

Paper main body. There is a need for expanding a methodological matrix of the study of economic policy of the state at the present stage of society's development. The representatives of institutionalism view the economy as a system in which relations between economic entities are shaped by the influence of both economic and legal, political, sociological and socio-psychological factors.

Economic institutes provide for the establishment of the status of economic entities, the adoption of norms and rules of their activities, taking into account the characteristics

of the sphere of economic activity in which they interact. The system of norms and rules establishes a certain procedure of actions of economic entities on the principles of freedom and equality, which, by their activity, ensure the achievement of the goals that lie at the basis of the corresponding economic function. The norms and rules established by the state are based on the supreme power, therefore they are obligatory for execution by all subjects of the economic system and serve as an external influence on their activity.

Conclusion of the research. The analysis of the institutional conditionality of the economic functions of the state makes it possible to conclude that the stabilizing role of the state in the economy is important. In particular, the role of the state should take the form of an automatic stabilizer, which ensures a balanced regulation of economic processes on the basis of developing a new paradigm for the disclosure of economic phenomena and processes. An expansion and activation of the economic functions of the state is an expression of the general evolutionary process of economic development. Having emerged during the evolutionary development of social relations as an answer to the changing role of man in the structure of production and the change in the relations that took place there, in the system of co-ordinates "person-economy-law-state", under the influence of globalization, the state became an important determinant of economic development.

Short Abstract for an article

Abstract. The article reveals the theoretical and methodological principles of analysis of the institutional conditioning of economic functions of the state. The main tendencies of formation and development of economic functions of the state have been revealed. The priority directions of implementation of economic functions of the state in the conditions of globalization have been determined.

Key words: state, economic functions, institutions, regulation, globalization, market.